Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

21. detsember 2016*

Eelotsusetaotlus — Ühenduse tolliseadustik — Määrus (EMÜ) nr 2913/92 — Artikkel 96 — Välistransiidiprotseduur — „Vedaja“ mõiste — Kauba sihttolliasutusele esitamata jätmine — Vastutus — Allvedaja, kes andis kauba sihttolliasutuse tolliparklas põhivedajale üle ja võttis selle kauba uuesti enda valdusesse veo jätkamiseks

Kohtuasjas C-547/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Kúria (Ungari kõrgeim kohus) 29. septembri 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 20. oktoobril 2015, menetluses

Interservice d.o.o. Koper

versus

Sándor Horváth

EUROOPA KOHUS (neljas koda)

koosseisus: koja president T. von Danwitz (ettekandja), kohtunikud E. Juhász, C. Vajda, K. Jürimäe ja C. Lycourgos,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Sándor Horváth, esindaja: *ügyvéd* J. Ocsák,

— Ungari valitsus, esindajad: G. Koós ja Z. Fehér,

— Euroopa Komisjon, esindajad: L. Grønfeldt ja A. Sipos,

olles 14. juuli 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* * Kohtumenetluse keel: ungari.

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT 1992, L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. aprilli 2005. aasta määrusega (EÜ) nr 648/2005 (ELT 2005, L 117, lk 13), (edaspidi „tolliseadustik“) artikli 96 lõike 2 tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud tollimaakler Interservice d.o.o. ja S. Horváthi vahelises kohtuvaidluses, mis käsitleb tollimaksu, mille nimetatud tollimaakler kui printsipaal tasus Sloveenia tollile pärast seda, kui allvedajana tegutsenud S. Horváthi poolt välistransiidiprotseduuri alusel veetud kaup oli tollijärelevalve alt välja viidud.

Õiguslik raamistik

3 Tolliseadustiku artikli 4 punkti 21 kohaselt on „tolliprotseduuri haldaja“ „isik, kelle eest tollideklaratsioon esitati, või isik, kellele on antud üle eespool mainitud isiku õigused ja kohustused seoses tolliprotseduuriga“.

4 Tolliseadustiku artikkel 37 näeb ette:

„1. Ühenduse tolliterritooriumile toodud kaup kuulub tollijärelevalve alla selle saabumisest alates. Toll võib seda kontrollida kooskõlas kehtivate õigusaktidega.

2. Kaup jääb tollijärelevalve alla nii kauaks, kui on vajalik selle tollistaatuse määramiseks, ühendusevälise kauba puhul kuni kauba tollistaatus muutub või kaup paigutatakse vabatsooni või -lattu, reeksporditakse või hävitatakse vastavalt artiklile 182, ilma et see piiraks artikli 82 lõike 1 kohaldamist.“

5 Tolliseadustiku artikkel 92 sätestab:

„1. Välistransiidiprotseduur lõpetatakse ja tolliprotseduuri haldaja kohustused loetakse täidetuks, kui protseduurile suunatud kaup ja nõutavad dokumendid esitatakse sihtkoha tolliasutuses kooskõlas kõnealust protseduuri reguleerivate sätetega.

2. Toll lõpetab protseduuri, kui tolliametnikud saavad lähtetolliasutuses ja sihttolliasutuses olevate andmete võrdlemise põhjal kinnitada, et protseduur on nõuetekohaselt lõppenud.“

6 Tolliseadustiku artikkel 96 näeb ette:

„1. Printsipaal on ühenduse välistransiidiprotseduuri haldaja. Printsipaal vastutab:

a) kauba puutumatul kujul esitamise eest sihtkohariigi tolliasutusele ette nähtud tähtaja jooksul, pöörates asjakohast tähelepanu meetmetele, mis toll on võtnud kauba identifitseeritavuse tagamiseks;

b) ühenduse transiidiprotseduuriga seotud sätete järgimise eest.

2. Kauba vedaja või saaja, kes võtab kauba vastu teades, et see liigub ühenduse transiidiprotseduuri alusel, vastutab samuti kauba puutumatul kujul esitamise eest sihtkohariigi tolliasutusele ette nähtud tähtaja jooksul, pöörates asjakohast tähelepanu meetmetele, mis toll on võtnud kauba identifitseeritavuse tagamiseks, olenemata printsipaali lõikes 1 nimetatud kohustustest.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

7 Friedler Spedition GmbH andis IGAZ Trans Kft-le ülesande vedada ühenduse välistransiidiprotseduuri alusel Hiina päritolu kaupa, mis saabus konteineris Koperi sadamasse Sloveenias.

8 IGAZ Trans volitas esiteks tolliformaalsusi täitma Interservice'i, kes on põhikohtuasja hageja. Teiseks andis ta S. Horváthile, kes on põhikohtuasja kostja, korralduse toimetada kõnealune kaup Koperist Austriasse Viini ja pärast tolliformaalsuste täitmist Itaaliasse Rooma.

9 Interservice algatas 11. detsembril 2008 ühenduse välistransiidi protseduuri, saates Koperi tolliasutusele elektrooniliselt tähisega „T" tähistatud transiidideklaratsiooni. Samuti vormistas ta ja saatis S. Horváthile vajaliku volituse tollilt kauba kättesaamiseks ning samuti CMR-saatelehe (saateleht, mis on koostatud Genfis 19. mail 1956 allkirjastatud rahvusvahelise kaupade autoveolepingu konventsiooni alusel, mida on muudetud Genfis 5. juulil 1978 allkirjastatud protokolliga).

10 Ühenduse välistransiidiprotseduuri lõpetamiseks tuli asjaomane kaup esitada Austrias Viini sihttolliasutusele hiljemalt 18. detsembril 2008.

11 Seejärel võttis S. Horváth kauba Koperi tolliasutuses vastu ja vedas selle Viini tolliasutuse tolliparklasse, mis oli nimetatud CMR-saatelehel ning kuhu konteiner selles sisalduva kaubaga jäi ajavahemikuks 12.–17. detsember 2008. Seal andis ta IGAZ Transi esindajale üle tolliprotseduuri lõpetamiseks vajalikud dokumendid. IGAZ Transi väitel saatis mainitud esindaja seejärel need dokumendid tolliformaalsuste läbiviimiseks Friedler Speditionile. S. Horváth naasis Ungarisse 17. detsembril 2008, jättes konteineri maha.

12 Kui S. Horváth 18. detsembril 2008 uuesti Viini saabus, vedas ta asjaomase kauba selle lõplikule saajale Itaaliasse uue veolehe alusel, mille ta sai IGAZ Transi esindajalt.

13 Asjaomast kaupa Viini sihttolliasutusele ei esitatud.

14 Sloveenia toll selgitas välja, et Friedler Spedition ja IGAZ Trans olid talle saatnud välistransiidiprotseduuri lõpetamise kohta võltsitud dokumendid. Olles seisukohal, et asjaomane kaup on tollijärelevalve alt välja viidud, tegi Sloveenia toll Interservice'i kui printsipaali suhtes maksuotsuse tollimaksu, käibemaksu ja viivise sissenõudmiseks kokku 11 196,49 euro suuruses summas, mille see äriühing 16. oktoobril 2009 tasus.

15 Interservice esitas lepinguvälise kahju tekitamise alusel hagi S. Horváthi vastu, nõudes temalt tekkinud kahju hüvitamiseks 11 196,49 euro ning intressi ja lisakulude välja mõistmist, väites, et tolliseadustiku artikli 96 lõike 2 alusel vastutab kauba esitamise eest koos printsipaaliga ka vedaja, olenemata sellest, et ta konkreetsel juhul on ainult allvedaja.

16 Esimeses kohtuastmes ja apellatsiooniastmes jäeti see hagi rahuldamata eelkõige põhjendusel, et tolliseadustiku artikli 96 lõige 2 ei ole kohaldatav allvedaja suhtes, mispeale Interservice esitas kassatsioonkaebuse Kúriale (Ungari kõrgeim kohus).

17 See kohus leiab, et põhikohtuasja lahend sõltub sellest, kas Interservice'il kui printsipaalil vastavalt tolliseadustiku artiklile 203 tekkinud tollivõla aluseks on S. Horváthi ebaseaduslik käitumine ja temapoolne kelmus. Kúria täpsustab, et kui S. Horváth asjaomase kauba vastu võttis, teadis ta, et see liigub ühenduse välitransiidiprotseduuri alusel, kuid ei veendunud enne selle Viinist Rooma vedamist, et IGAZ Trans või Friedler Spedition on selle tõepoolest esitanud sihttolliasutusele. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib ka, et põhikohtuasja menetluses ei selgunud, kas kostja teadis, et kaup on ebaseaduslikult tollijärelevalve alt välja viidud.

18 Neil asjaoludel otsustas Kúria (kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas tolliseadustiku artikli 96 lõiget 2 tuleb tõlgendada selliselt, et kauba vedajaks loetakse mitte ainult isikut, kes on sõlminud müüjaga kauba vedamiseks veolepingu (lepinguline või põhivedaja), vaid ka isikut, kes kaupa lepingulise või põhivedajaga sõlmitud hilisema lepingu alusel täielikult või osaliselt veab (allvedaja)?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas tolliseadustiku artikli 96 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellise juhtumi puhul nagu käesolevas asjas tuleneb sellest sättest allvedajale kohustus enne kauba edasivedu piisavalt veenduda, et põhivedaja on tõepoolest kauba eeskirjade kohaselt esitanud sihttolliasutusele?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

19 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas mõistet „vedaja“, kes vastavalt tolliseadustiku artikli 96 lõikele 2 vastutab kauba puutumatul kujul sihttolliasutusele esitamise eest, tuleb tõlgendada nii, et see tähistab kõiki isikuid, sealhulgas allvedajat, kes ühenduse välistransiidiprotseduurile suunatud kaupa tegelikult veavad.

20 Kuna mõistet „vedaja“ tolliseadustikus defineeritud ei ole, siis vastavalt järjepidevale kohtupraktikale tuleb selle mõiste kohaldamisala kindlaksmääramisel arvesse võtta nii selle sõnastust, konteksti kui eesmärke (vt selle kohta kohtuotsus,16.4.2015, Angerer, C-477/13, EU:C:2015:239, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

21 Mis puutub tolliseadustiku artikli 96 lõike 2 sõnastusse, siis olgu öeldud, et täidetud peavad olema kaks tingimust, et „vedaja“ vastutaks kauba puutumatul kujul sihttolliasutusele esitamise eest selle sätte tähenduses. Esiteks peab kaup olema vastu võetud, mis eeldab selle kauba füüsilist valdusesse võtmist ja tegelikult enda juures hoidmist, ning teiseks peab isik kauba vastuvõtmisel teadma, et see liigub ühenduse transiidiprotseduuri alusel.

22 Mis puutub sätte konteksti ja eesmärki, siis olgu öeldud, et see kehtestab vedaja suhtes vastutuse, mis on paralleelne printsipaalile tolliseadustiku artikli 96 lõikes 1 ette nähtud vastutusega. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 47–49 on tõdenud, eristub vedaja vastutus siiski printsipaali omast nii aluse kui ulatuse poolest.

23 Nimelt põhineb printsipaali vastutus sellel, et ta on transiidiprotseduuri „haldaja“, ehk nagu on defineeritud tolliseadustiku artikli 4 punktis 21, isik, kelle eest tollideklaratsioon esitati, või isik, kellele on antud üle eespool mainitud isiku õigused ja kohustused seoses tolliprotseduuriga. Transiidiprotseduuri haldajana vastutab printsipaal tolliseadustiku artikli 96 lõike 1 punktist b tulenevalt kõigi selle tolliprotseduuriga seotud sätete järgimise eest.

24 Seevastu on tolliseadustiku artikli 96 lõikes 2 sätestatud vedaja vastutuse aluseks kauba tegelik valdamine ja teadmine, et kaup liigub ühenduse transiidiprotseduuri alusel. See säte kohustab vedajat, kes kauba vastu võtab teades, et see on suunatud nimetatud protseduurile, selle kauba tegeliku valdajana esitama selle ette nähtud tähtaja jooksul sihttolliasutusele, pöörates asjakohast tähelepanu meetmetele, mis toll on võtnud kauba identifitseeritavuse tagamiseks.

25 Selles osas on tähtsuseta, kas kaupa tegelikult valdav isik veab neid põhivedajaga sõlmitud alltöövõtulepingu alusel. Mis tahes muu tõlgendus võimaldaks isikul vältida talle sellest sättest tulenevat vastutust põhjendusel, et ta tegutseb alltöövõtulepingu alusel, kuigi samal ajal on asjaomane kaup tegelikult tema valduses ja ta teab, et see liigub transiidiprotseduuri alusel.

26 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et mõistet „vedaja“, kes vastavalt tolliseadustiku artikli 96 lõikele 2 vastutab kauba puutumatul kujul sihttolliasutusele esitamise eest, tuleb tõlgendada nii, et see tähistab kõiki isikuid, sealhulgas allvedajat, kes ühenduse välistransiidiprotseduuri alusel liikuvat kaupa tegelikult veavad ja on nõustunud seda kaupa vedama, teades, et kaup on suunatud sellele tolliprotseduurile.

Teine küsimus

27 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas tolliseadustiku artikli 96 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et selline allvedaja, kellega on tegemist põhikohtuasjas ja kes on esiteks kauba koos transiididokumendiga põhivedajale üle andnud sihttolliasutuse tolliparklas ning teiseks on selle kauba uuesti enda valdusesse võtnud veo jätkamiseks, vastutab kauba sihttolliasutusele esitamise eest ja teda saab lugeda vastutavaks kauba esitamata jätmise eest.

28 Seoses sellega olgu öeldud, et tolliseadustiku artikli 96 lõike 2 alusel saab sellist allvedajat, kellega on tegemist põhikohtuasjas, lugeda vastutavaks kauba sihttolliasutusele esitamata jätmise eest üksnes siis, kui allvedaja vastutab esitamise eest, kuna selle sätte tähenduses on ta kauba vastu võtnud ja teab, et see liigub ühenduse transiidiprotseduuri alusel.

29 Kuna käesoleval juhul selgub eelotsusetaotlusest, et S. Horváth võttis põhikohtuasjas käsitletava kauba esialgu vastu teades, et see liigub ühenduse välistransiidiprotseduuri alusel, siis esimesele küsimusele antud vastusest tulenevalt vastutas ta kauba sihttolliasutusele esitamise eest asjaomase kauba Koperist Viini vedamise osas.

30 Seega tuleb esiteks välja selgitada, kas S. Horváth täitis selle kohustuse, andes kauba koos transiididokumendiga Viinis sihttolliasutuse tolliparklas üle põhivedaja IGAZ Transi esindajale, ja jaatava vastuse korral teiseks uurida, kas sama kauba Viinist Rooma vedamiseks uuesti enda valdusesse võtmisega tekkis tal uuesti selline kohustus.

31 Mis puutub küsimusse, kas S. Horváth täitis kauba sihttolliasutusele esitamise kohustuse sellega, et andis kauba koos transiididokumendiga Viinis sihttolliasutuse tolliparklas üle põhivedaja IGAZ Transi esindajale, siis esimesele eelotsuse küsimusele antud vastusest nähtub, et tolliseadustiku artikli 96 lõikes 2 ette nähtud vedaja vastutuse aluseks on kauba füüsiline valdamine. Seega vabaneb vedaja, kes valduse teisele vedajale kaupu üle andes loovutab, üldjuhul selle sätte alusel endal lasuvast kohustusest, tingimusel, et teine vedaja teab, et kaup liigub ühenduse välistransiidiprotseduuri alusel.

32 Kuigi kauba kuulumine tolliseadustiku artiklis 37 ette nähtud tollijärelevalve alla välistab võimaluse, et vedaja vabaneb selle seadustiku artikli 96 lõikest 2 tulenevast vastutusest, kui ta annab kauba üle mis tahes muule isikule, võib vedaja siiski vastutusest vabaneda, andes kauba üle teisele isikule, kellel nimetatud artikli 96 alusel on kohustus esitada kaup sihttolliasutusele ja kelleks võib olla teine vedaja, kes võtab kauba vastu, teades, et see liigub ühenduse välistransiidiprotseduuri alusel.

33 Käesoleval juhul on eelotsusetaotluse esitanud kohtu tuvastuste põhjal ilmne, et S. Horváth vedas asjaomase kauba Viinis sihttolliasutuse tolliparklasse. Seejärel naasis ta Ungarisse, jättes kaupa sisaldava konteineri maha, olles enne seda andnud põhivedaja IGAZ Transi esindajale üle transiididokumendi, mille alusel kaupa veeti. Vastavalt IGAZ Transi selgitusele edastas tema esindaja selle dokumendi tolliformaalsuste läbiviimiseks Friedler Speditionile. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 52 on märkinud, on seega ilmne, et S. Horváth täitis endal tolliseadustiku artikli 96 lõike 2

alusel oleva kohustuse hetkel, mil ta andis asjaomase kauba koos transiididokumendiga üle põhivedaja IGAZ Transi esindajale; nende asjaolude paikapidavuse kontrollimine on siseriikliku kohtu ülesanne. See, et IGAZ Trans edastas kõnealuse dokumendi seejärel Friedler Speditionile, tähtsust ei oma.

34 Kui peaks selguma, et S. Horváth on tegelikult täitnud endal tolliseadustiku artikli 96 lõike 2 alusel oleva kohustuse, andes põhikohtuasjas kõne all oleva kauba koos transiididokumendiga üle IGAZ Transi esindajale, ei tulene tema varasemast selle sätte kohasest „vedaja“ staatusest kohustust tagada kõnealuse üleandmise järgselt ning enne selle kauba Roomas asuvasse lõppsihtkohta vedamiseks uuesti enda valdusesse saamist, et asjaomane kaup esitatakse puutumatul kujul Viinis sihttolliasutusele.

35 Sellele vaatamata peab eelotsusetaotluse esitanud kohus veel kontrollima, kas S. Horváthil tekkis uuesti vastutus tolliseadustiku artikli 96 lõike 2 alusel, kui ta võttis kauba uuesti enda valdusesse, et vedada see Viinist Rooma.

36 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 61 on märkinud, võib nimelt S. Horváth uuesti vastata tolliseadustiku artikli 96 lõike 2 tingimustele ja tal võib uuesti tekkida selles sättes ette nähtud kohustus siis, kui põhikohtuasjas kõne all olev kaup liikus endiselt ühenduse välistransiidiprotseduuri alusel, ajal mil ta selle uuesti vedamiseks enda valdusse võttis, ja kui ta sellest asjaolust siis teadlik oli.

37 Kuivõrd eelotsusetaotlusest nähtub, et põhikohtuasjas kõne all olevat kaupa ei esitatud Viinis sihttolliasutusele, siis ei olnud põhikohtuasja puhul ühenduse välistransiidiprotseduur tolliseadustiku artikli 92 sätete alusel ette nähtud tähtpäevaks lõpetatud, ning ei saa välistada, et kaup liikus endiselt selle protseduuri alusel siis, kui S. Horváth selle 18. detsembril 2008 uuesti enda valdusesse võttis, et vedada see lõppsihtkohta Roomas. Lisaks ei võimalda Euroopa Kohtul olev teave täie kindlusega tuvastada, kas S. Horváth võis teada, et kaup liigub endiselt ühenduse välistransiidiprotseduuri alusel.

38 Seega peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima, kas põhikohtuasjas kõne all olev kaup liikus endiselt ühenduse välistransiidiprotseduuri alusel siis, kui S. Horváth selle uuesti enda valdusesse võttis, ja kas S. Horváth seda teadis. Kui see nii ei olnud, ei saa asuda seisukohale, et kauba enda valdusesse võtmise tulemusel tekkis tal uuesti vastutus selle kauba puutumatul kujul sihttolliasutusele esitamise eest.

39 Kõike neid kaalutlusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et tolliseadustiku artikli 96 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et selline allvedaja, kellega on tegemist põhikohtuasjas ja kes on esiteks kauba koos transiididokumendiga põhivedajale üle andnud sihttolliasutuse tolliparklas ning teiseks on selle kauba uuesti enda valdusesse võtnud veo jätkamiseks, ei vastuta kauba sihttolliasutusele esitamise eest ja teda saab kauba esitamata jätmise korral vastutavaks lugeda ainult siis, kui ta seda kaupa uuesti enda valdusesse võttes teadis, et transiidiprotseduur ei ole nõuetekohaselt lõpetatud, millise asjaolu paikapidavust peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

Kohtukulud

40 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. **Mõistet „vedaja“, kes vastavalt nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. aprilli 2005. aasta määrusega (EÜ) nr 648/2005) artikli 96 lõikele 2 vastutab kauba puutumatul kujul sihttolliasutusele esitamise eest, tuleb tõlgendada nii, et see tähistab kõiki**

isikuid, sealhulgas allvedajat, kes ühenduse välistransiidiprotseduuri alusel liikuvat kaupa tegelikult veavad ja on nõustunud seda kaupa vedama, teades, et kaup on suunatud sellele tolliprotseduurile.

2. Kõike neid kaalutlusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et tolliseadustiku määruse nr 2913/92 (muudetud määrusega nr 648/2005) artikli 96 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et selline allvedaja, kellega on tegemist põhikohtuasjas ja kes on esiteks kauba koos transiididokumendiga põhivedajale üle andnud sihttolliasutuse tolliparklas ning teiseks on selle kauba uuesti enda valdusesse võtnud veo jätkamiseks, ei vastuta kauba sihttolliasutusele esitamise eest ja teda saab kauba esitamata jätmise korral vastutavaks lugeda ainult siis, kui ta seda kaupa uuesti enda valdusesse võttes teadis, et transiidiprotseduur ei ole nõuetekohaselt lõpetatud, millise asjaolu paikapidavust peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

Allkirjad